

CECI

Citizens' Empowerment Center in Israel
A Government that works. For us.

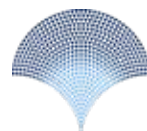
המרכז להעצמת האזרח
ממשל שעובד. בשבילנו.

דו"ח מעקב

יישום החלטת הממשלה לשדרוג ושיפוץ קברי צדיקים

על בסיס החלטת ממשלה 2318 לשדרוג תשתיות, שיפוץ, שימור והנגשה לציון קבר התנא ר' יונתן בן עוזיאל בעמוקה, קבר רבי עקיבא והרמח"ל בטבריה מיום 22.01.2017

מאי 2018



אודות המרכז להעצמת האזרח **CECI**

המרכז להעצמת האזרח הינו עמותה הפועלת בתחומי הממשל, ועוסקת באפקטיביות המגזר הציבורי ויכולות הביצוע של הרשות המבצעת. המרכז מתמקד בתהליכי יישום מדיניות, ובהיבטים שונים הקשורים לתפקוד הממשל ויכולתו לממש ולהוביל שינויים לטובת הציבור. במסגרת זו, מפעיל המרכז את מיזם "המוניטור", הכולל מעקב וניטור אזרחי אחר יישום החלטות ממשלה וחוקי כנסת והנגשתם לציבור.

"המוניטור" מסייע בהבנת תהליכי ממשל ויישום מדיניות באמצעות יצירת תשתית ידע רחבה, אמפירית ואינטגרטיבית של תהליכי יישום ההחלטות. מטרת "המוניטור" היא לקדם את שיוב עבודת הממשל בישראל ולהגביר את ההיכרות והמעורבות האזרחית בתחומי העשייה של המגזר הציבורי.

דו"ח מעקב

יישום החלטת הממשלה לשדרוג ושיפוץ קברי צדיקים

על בסיס החלטת ממשלה 2318 לשדרוג תשתיות, שיפוץ, שימור והנגשה לציון קבר התנא ר' יונתן בן עוזיאל בעמוקה, קבר רבי עקיבא והרמח"ל בטבריה מיום 22.01.2017

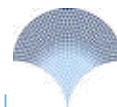
מאי 2018

דו"ח המעקב נכתב במסגרת פרויקט "המוניטור" של המרכז להעצמת האזרח המבצע ניטור ומעקב אחר יישום החלטות ממשלה.

הדו"ח נכתב ע"י בת־אל פרחומובסקי, תחקירנית בפרויקט המוניטור ובהנחיית נועה רוזנפלד, מנהלת תחום ממשל במרכז להעצמת האזרח.

טבלה מסכמת: סטטוס ביצוע החלטת הממשלה

סטטוס	מה קורה עם זה	מה הוחלט	
 לא יושם	התקיימו דיונים בנוגע לתכנון הפרויקט אך טרם גובשה החלטה.	שדרוג אתר הקבר של התנא רבי יונתן בן עוזיאל.	1
 יושם חלקית	חברה שנבחרה במרכז אמורה להתחיל את העבודות במהלך אפריל 2014 לשדרוג האתר.	שדרוג אתר הקבר רבי עקיבא והרמח"ל.	2
 יושם	התקציב עבור הפרויקטים זמין וממתין להוראת ביצוע במשרד לשירותי דת.	הקצאת מסגרת תקציבית על סך 16.75 מיליון שם עבור שני הפרויקטים.	3



רקע

קברו של התנא יונתן בן עוזיאל בעמוקה הוא אחד מחמשת קברי הצדיקים המבוקרים ביותר בישראל ולפי נתוני המשרד לשירותי דת, מבקרים באתר כ־800,000 איש מידי שנה. בין באי המקום נמנות גם אוכלוסיות חילוניות אשר פוקדות את המקום בשל הסגולה המיוחסת לו למציאת זיווג ופריון.¹ למרות הפופולריות הגואה של האתר, הקבר סובל מהזנחה: הוא אינו מחובר לרשת החשמל ולכן סגור בשעות החשכה, אין בו שירותים או חניה והוא אינו מונגש לאנשים עם מוגבלות.

קברי הרמח"ל (הרב משה חיים לוצטאנו) ו**רבי עקיבא**, ממוקמים שניהם **בטבריה** באותו המתחם, אשר נמצא על סף תהום בין שני מצוקים. את האתר מבקרים כ־250,000 איש מידי שנה בשל הסגולות המיוחסות לו לחוכמה והצלחה בתחום הלימודים והוא סובל מרמת בטיחות ירודה ומסכנת חיים, בעיות נגישות וחניה. כמו כן, בסקר תשתיות שנערך בשנת 2008 על ידי משרד התיירות, החברה הממשלתית לתיירות והמרכז הארצי למקומות קדושים (עמותה ממשלתית שהוקמה לשם תפעול שוטף של המקומות הקדושים ונמצאת כיום באחריות המשרד לשירותי דת), נמצא כי המקומות הקדושים בישראל סובלים מבעיות תשתית קשות בכלל ובמחסור בתשתיות המאפשרות גישה לאנשים עם מוגבלות בפרט.² בנוסף, על פי המרכז הארצי למקומות הקדושים, ככל שהשקעה במקומות הללו גדלה, כך גובר זרם המתפללים,³ ובשנים האחרונות שופרו ושופצו התשתיות באתרי קברי צדיקים שונים כמו קבר רחל, קבר שמואל הנביא, קבר הרמב"ם, הבאבא סאלי והרשב"י.

בפברואר 2016 השתתפו שר הפנים והשר לפיתוח הנגב והגליל אריה דרעי, השר לשירותי דת דוד אזולאי, ובכירים נוספים בממשלה בסיור בקברי הצדיקים בצפון הארץ. הסיור כלל את קבר רבי יונתן בן עוזיאל בעמוקה וקבר רבי עקיבא והרמח"ל בטבריה. במהלכו נחשפו המשתתפים לליקויים באתרים והוחלט כי יש לקדם תכניות לשיפוץ ופיתוח הקברים. ההצעה לשדרוג הקברים גובשה על ידי השר לשירותי דת, דוד אזולאי (ש"ס).

החלטת ממשלה 2318 התקבלה בינואר 2017 והקצתה 16.75 מיליון ש"ח לשדרוג, שימור והנגשת הקברים. במסגרת ההחלטה הוקצו 13.5 מיליון ש"ח לפרויקט אתר קבר יונתן בן עוזיאל בעמוקה, ו־3.25 מיליון ש"ח לפרויקט אתר קבר רבי עקיבא וקבר הרמח"ל בטבריה.

על יישום ההחלטה, ניהולה התקציבי וביצועה, הופקד המשרד לשירותי דת.

1 לפי הדו"ח הסופי, "המאפיינים והפוטנציאל התיירותי של עלייה לרגל לקברי צדיקים" מאת ד"ר קולינס קריינר, מהחוג לגאוגרפיה ולימודי סביבה באוניברסיטת חיפה, אשר הוגש למשרד התיירות באוגוסט 2006.

2 ויניגר, אסף, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, "נגישותם של המקומות הקדושים בישראל לנכים", הוגש לוועדה המיוחדת לפניות הציבור באוקטובר 2010. <https://www.knesset.gov.il/mmm/data/pdf/m02702.pdf>

3 פלאח, הילה, כל הזמן – חדשות הציבור החרדי מסביב לשעון, "המקומות הקדושים: שדרוג והנגשת אתרים נוספים", 13.10.2016, <http://www.kolthazman.co.il/151428>

פירוט מרכיבי ההחלטה וסטטוס יישומם

1. שדרוג אתר הקבר של התנא רבי יונתן בן עוזיאל

בהחלטה נקבע כי אתר הקבר בעמוקה ישודרג, ישומר ויונגש לקהל הרחב בהתאם לתכנית המתאר המפורטת ליער של קק"ל – תכנית "יער בירייה ושמורת נחל דלתון", אשר כוללת פתרונות נגישות, חניונים, תנועה, ביוב וחשמל.

סטטוס: לא יושם.

נכון למועד כתיבת דו"ח זה, התקיימו שני דיונים בוועדה המחוזית לתכנון ולבניה של מחוז צפון בנוגע לתכנית הסדרת ציון התנא יונתן בן עוזיאל ב-22/05/2017 וב-15/01/2018. התכנית נמצאת בהליך טיפול מתמשך ותלויה בהחלטתה והמלצתה הסופית של הוועדה המחוזית. רק לאחר אישורה, יוכל המרכז לפיתוח המקומות הקדושים להגיש בקשת היתר בנייה, בכדי להתקדם ביישום שדרוג אתר הקבר.

2. שדרוג אתר הקבר רבי עקיבא והרמח"ל

ההחלטה קבעה כי באתרי הקברים בטבריה, ישודרגו התשתיות ויטופלו בעיות הבטיחות הקשות.

סטטוס: יושם חלקית.

עקב ריבוי המפגעים ובעיות בטיחות חמורות פוצל פרויקט שדרוג האתר לשני חלקים. החלק הראשון אשר בוצע, כלל טיפול בבעיות בטיחות ותעדופן על פי דו"ח מהנדס הבטיחות עבור האתר.

החלק השני של הפרויקט כולל את פיתוח האתר וסביבתו ומצוי עדיין בשלב תכנון מפורט.

חברת חנן אלביליה בע"מ זכתה במכרז עבור ההליך והמרכז לפיתוח המקומות הקדושים ועל פי הערכת גורמים בחברה, יבוצע חלק זה יבוצע במהלך אפריל 2018.

3. הקצאת מסגרת תקציבית

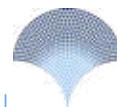
ההחלטה קבעה מסגרת תקציבית על סך 13.5 מיליון ש"ח לביצוע הפרויקט בעמוקה, ו-3.25 מיליון ש"ח לביצוע הפרויקט בטבריה.

המקורות לתקציב עבור הפרויקט בעמוקה הם: 3.25 מיליון ש"ח מהמרכז הארצי לפיתוח המקומות הקדושים, 4.5 מיליון ש"ח (2.5 מיליון ש"ח בשנת 2017 ו-2 מיליון ש"ח בשנת 2018) מהמשרד לפיתוח הפריפריה הנגב והגליל, 3 מיליון ש"ח (2 מיליון ש"ח בשנת 2017 ו-1 מיליון ש"ח בשנת 2018) ממשרד התיירות ו-2.75 מיליון ש"ח מהמשרד לשירותי דת.

עבור הפרויקט בטבריה, המקורות לתקציב הינם: 2.25 מיליון ש"ח מהמשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל ו-1 מיליון ש"ח מהמשרד לשירותי דת.

סטטוס: יושם.

ביצוע התקציב מנוהל על ידי המשרד לשירותי דת. לפי הדו"ח המסכם לשנת 2017 על דיווחי ביצוע החלטות הממשלה, התקציב ממשרד התיירות ומן המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל הועבר למשרד לשירותי דת. שאר התקציב עבור הפרויקטים, זמין למשרד לשירותי דת וממתין להוראת ביצוע.



תובנות ומסקנות

מאפייני ההחלטה

החלטת הממשלה 2318 מתאפיינת בהיותה החלטה ממוקדת מאד, המטפלת בסוגיות נקודתיות ופרטניות והמציבה מתווה ברור ומוגדר לביצוע. יתרה מכך, גם התקציבים המיועדים לביצוע הפעולות הנדרשות במסגרת ההחלטה הוקצו והועברו לגורמים הרלוונטיים.

מכאן, שעל פניו, מרבית מקשיי היישום בהן נתקלות החלטות ממשלה, כדוגמת חוסרים תקציביים, עיכובים בקביעת מדיניות, מחלוקות בין משרדיות, תקנים או צורך בשינוי תפיסות בקרב הממשלה, אינם רלוונטיים לביצועה של החלטה זו וכביכול ניתן היה לצפות כי בשל מאפייניה, תגיע החלטה זו לידי יישום מהיר ואפקטיבי.

